

תתמה הלכות עירובי תחומין תב"ד

ואפילו היא תלויה¹ שאינה מגעת עד קרקעית החריץ שהמים מעורבים מתחתיה² אין בכך כלום שקל הוא שהקילו במים³ שאין צריך רק שהיו נראים כמוברלים כמו שנתבאר בס' שני⁴ ושע"ד⁵ ואם המים מושכים או נובעים א"צ שום תיקון שאינם קונים שביחה כלל והרי הם כרגלי הממלא ראשון⁶ כמו שנתבאר בס' שצ"ו⁷:

ב בור של תבן העומד בין שני תחומין⁸ אלו מאכילין מכאן ואלו מאכילין מכאן ואין חוששין שמא אלו יקחו מתחום של אלו⁹:

תג דין בקעה שהקיפה נכרים וכו סעיף אחר:

א שבת בבקעה והקיפה נכרים בשבת¹⁰ מחיצות לדירה¹¹ אע"פ שהיא רשות היחיד גמורה לענין מטלטל שכל מחיצה הנעשית בשבת בשוגג שמה מחיצה¹² וכל שכן כשנעשית ע"י נכרים¹³ אע"פ¹⁴ אם היא יתירה מאלפים אינו יכול להלך בה אלא עד אלפים ממקום ששבת בו שאין מחיצות אלו מועילות לעשות כל ההיקף שבתוכן כד' אמות הואיל ולא שבת באויר מחיצות אלו ולא קנה בהן שביחה שכשקדש עליו היום לא היה כאן מחיצות ולא קנה או שביחה אלא עד אלפים¹⁵.

ואינו דומה למי שהוציא אוויר נכרים חוץ לתחום שאין לו אלא ד' אמות¹⁶.

ומותר למטלטל בכולהו¹⁷ ע"י זריקה¹⁸ שיכול לזרוק אפילו לחוץ לאלפים¹⁹.

ובתוך אלפים דעת ר"ח בתוספות שם²⁰ שאין למטלטל אלא בד' אמות דלענין מטלטל כי אורחיה חשבינן כנפרצה למקום האסור לה ודעת הט"ו²¹ שאין זה דומה לנפרצה למקום האסור כיון שאין איסור במטלטל חוץ לאלפים אלא מחמת שאינו יכול לילך לשם ולמטלטל אבל המטלטל כנצממא אין בו איסור שהרי רשות היחיד גמורה היא ולכן אינו אוסר את מקום הפרוץ לו שיכול לילך בו ולכן מותר גם למטלטל כיון שאם היה יכול לילך חוץ לאלפים היה ג"כ מותר למטלטל משם ויש לסמוך על דבריהם להקל בדברי סופרים:

תד דין אם יש תחומין למעלה מעשרה מפחים וכו ד' סעיפים:

א המהלך חוץ לתחום למעלה מ' מפחים²² כגון שקפץ על גבי עמודים²³ שנבחרים י' מפחים ואין בכל אחר מהם ד' מפחים על ד' מפחים או אפילו עמוד אחר גבוה ואין

1 וכן אם נתנהו במקום המוקף מחיצה נחשב כולו כד' אמות (ברלמן, ס' תה סוף ס"ד ועם ס"ז) אע"פ שלא שבת באויר מחיצות, משא"כ כאן שיש לו אלפים אמה לא הקילו. עיין ברש"י דף ת"ב ע"א ד"ה תהליך בה אלפים מיוחדת בטעמא. מ"א ס"ק א. וראה גם לקמן ס' תה סוף ס"ד.

2 הפנים של ארם שיש לו תחום אחר (מ"א ס"ק ב).

3 רב נתנו אמר שמואל שם. מור וש"ע.

4 רש"י שם ד"ה ומטלטל מור וש"ע.

5 ד"ה ומטלטל דהנהו אשירי ס"ד ס"ב רמ"א.

6 י"א ס"ק ב. ברעת רש"י שם ד"ה ומטלטל במולה. וראה לעיל ס' שנה ס"ז שבה"ל. דברי רמיה נט, ד.

7 גמרא שם. מור וש"ע.

8 רש"י שם ד"ה מחיצה וד"ה סרבעא.

9 גמרא שם. מ"ז ס"ק ב.

10 סעיף י' ואוצ"ל: שנו (מ"א). ע"ש.

11 סעיף א.

12 ית ברייתא שם. טור וש"ע.

13 יט סעיף טו.

14 כ ברייתא נט, א. רמ"א.

15 גמרא שם ע"מ, ב. רש"י שם ע"מ, א ד"ה כנוב. רמ"א. וראה לעיל ס' שעב ס"ב.

סימן תג

א רב נתנו אמר שמואל מ', א. מור וש"ע.

ב רש"י שם ד"ה תקיפה. מור וש"ע.

ג רש"י שם ד"ה ומטלטל, וברלמן ס' שב ס"ה וש"ע.

ד ראה לעיל ס' שפא ס"ה.

ה רש"י שם ד"ה תהליך. מור וש"ע.

סימן תד

א רב חזינא נט, א. רמב"ם הל' שבת פכ"ז ה"ג. ש"ע.

ב גמרא שם לפירוש הרמב"ם שם. שו"ע.

הלכות עירובי תחומין תד תתמט

בו ד' מפחים על ד' מפחים שעומד מקצתו בתוך התחום ומקצתו חוץ לתחום ומהלך על גבו משפתו אל שפתו הרי זה ספק אם יש תחומין למעלה מ' מפחים או לאו מפני שאפשר שהולך גובה ' מפחים אינו נקרא הילוך אבל עמוד שיש בו ד' מפחים על ד' מפחים כיון שגוה תשמיש הליכתו אין בו ספק שהילוך גמור הוא והרי זה כמהלך בארץ שראו את העמוד כאלו הוא מגוף הארץ שהוא עבה כאן וברומת כמו עמוד אבל פחות מ' מפחים כיון שאינו נוח להלך בו הרי זה כמהלך באויר ' יש בו ספק וכן מהלך בקפיצה ע"י שם למעלה מ' מפחים וכן ספינה ההולכת למעלה מ' מפחים מקרקעית המים דומה לקפיצה באויר כיון שאינה נחה בהליכתה על הארץ כמו שנח אדם ההולך ברגליו:

ב וספק זה אין הולכין בו להחמיר אלא בשל תורה כגון מתוך י"ב מיל לחוץ ל"ב מיל לדברי האומרים שתחום י"ב מיל הוא מן התורה.

והוא שהיו כל הי"ב מיל רשות הרבים גמורה מן התורה ע"ד שנתבאר בס' ש"מ"ה כ"י שיהיו דומים לדגלי מדבר שהיו רשות הרבים גמורה שמשם למדו איסור התחומים מן התורה כמו שנתבאר בס' שצ"י אבל אם חסר אחד מתנאי רשות הרבים בענין שמן התורה מותר למלט בכלו אין צורך לומר שמוותר להלך בכלו.

וכבר נתבאר בס' ש"מ"ה שנהגו כהאומרים שעכשיו אין לנו רשות הרבים גמורה.

ג אבל כשספק זה הוא בשל דבריהם הולכין בו להקל והואיל ואין בימים ובנהרות איסור התחומין של תורה לדברי הכל אפילו ביותר מ"ב מיל לפי שאינן דומים לדגלי מדבר לפיכך מי שבא בספינה כשבת והגיע לנמל אם משוכנס השבת עד שהגיע לנמל לעולם היתה מהלכת למעלה מ' מפחים מקרקע הים או הגדה אין לו דין יוצא חוץ לתחום שאין לו אלא ד' אמות לפי שעדיין לא קנה שביתה ובמקום שפגע בו למטה מ' מפחים סמוך לנמל שם הוא קונה שביתה ויש לו אלפים לכל דוח.

ואפילו אם הוא ספק אם היתה מהלכת למעלה מ' מפחים הולכים להקל.

אבל אם ידוע שהיתה במקום אחד למטה מ' מפחים משוכנס השבת והפליגה משם חוץ לאלפים אין לו משם אלא ד' אמות כדן יוצא חוץ לתחום שהרי קנה כבר שביתה במקום

הארם. וראה לעיל סי' רמז ס"ז לענין הרכיב על החמור או הולך בקרין ורגליו למעלה מ'.
טז וש"י שם ד"ה סתם ספינה.
יז רמב"ם בתשובה (פי' שח). מ"מ הל' שבת פכ"ו הל' ג.
ש"ע.
יח תשובות הרמב"ם סי' שי. כ"ו ד"ה והרמב"ם רמ"א.
יט סעף יא.
כ סעף א.
כא תשובת הרמב"ם סי' שי. מ"מ שם. ש"ע. וזה לעיל סי' רמז ס"ג.
כב וא"כ כל למעלה מ' ספק דרידה לקולא (מ"מ שם).
כג רמב"ם בתשובות שם. רמב"ן עירובין מג. א. רשב"א בעמדת הפוסק שער ד ס"ג. ח"ט שם. ש"ע. וראה גם לעיל סי' שבה ס"א.
כד תשובות הרמב"ם שם. מ"מ שם. רמ"א.

ג גמרא שם לפירוש רש"י שם ד"ה בעמוד. טור. אלה ונמצא ס"ק א.
ד ראה רש"י שם ד"ה בעמוד.
ה גמרא שם. רמב"ם שם.
ז ראה רש"י שם ד"ה ואין רוב. לבש. ס"ז ס"ק א.
ז רש"י שם ד"ה בעמוד.
ח רמב"ם שם.
ט ראה גמרא שם (ראיקא סמיכתא היא).
י רש"י שם. לבש.
יא לבש.
יב גמרא מג. ב (ספוק ממסקא ליה). רמב"ם וש"ע שם.
יג גמרא שם לפירוש רש"י שם ד"ה בקפיצה. מור ונבטש.
יד גמרא שם. ש"ע.
טו ראה לעיל סי' רמז ס"ג. ומקרא שם ס"ק ב. אם הכוונה מקרקעית המים עד שולי הספינה או עד רגלי

התנן הלכות עירובי תחומין תד"ה

שהיתה למטה מ' מפחים¹⁰ אלא שכל הספינה נחשבת לו כד' אמות¹¹ כמו שיתבאר בס' ת"ה¹² ואצ"ל אם יצא פעם אחד ליבשה ממש משחשבה¹³.

ומכל מקום אם הוא בענין שמוטר לו לצאת מן הספינה לנמל וליבנה לעיר כגון שהגשמים יורדים עליו או שהחמה זורחת עליו¹⁴ ומצערתו¹⁵ או שצריך לנקבו ואין לו מקום צנוע עד שיכנס לעיר שמוטר לו ליבנה¹⁶ כמו שיתבאר בס' ת"ה¹⁷ הרי כל העיר לו כד' אמות אם היא מוקפת מחיצות לדירה ומהלך את כולה כיון שנכנס לתוכה ברשות והוא הדין אם נכנס כאונס כגון שרחפוחו נכרים לתוך העיר¹⁸ ואצ"ל אם נכנסה הספינה עצמה לתוך העיר¹⁹ שהיא חשובה כד' אמות אם מוקפת לדירה.

במה דברים אמורים כשהפליגה חוץ לתחום מהמקום שהיתה שם למטה מ' מפחים אבל אם עדיין לא הפליגה מאותו מקום אלפים ונכנסה לעיר וכלתה מדתו בחצי העיר אסור להלך יותר מחצי אף על פי שנכנס לה ברשות לפי שאין העיר נחשבת כד' אמות אלא ליוצא חוץ לתחום אבל לא למי שמודד אלפים ממקום שביתו²⁰ כמו שנתבאר בס' ת"ה²¹:

ד' הבא בשבת מחוץ לתחום מותר לילך ביו"ט שלאחריו חוץ לד' אמות מפני ששתי קדושות הן²² ואין בזה איסור הכנה משבת ליו"ט במה שמהלך כאן ביו"ט יותר מד' אמות ע"י שכבר קנה כאן שבתה בשבת הואיל ובשעת קנייתו שבתה כאן בשבת לא אמר כלום²³:

ת"ה דין היוצא חוץ לתחום וכו' ט' סעיפים:

א' מי שיצא חוץ לתחום אפילו אמה אחת לא יכנס²⁴ להיות כבני העיר ואין לו אלא ד' אמות²⁵ מעמידת רגליו לכל רוח²⁶ (שירצה²⁷) כמו שנתבאר בס' שצ"ו ואע"פ שתחום זה של ד' אמות שנתנו לו החכמים כשיצא חוץ לתחום הוא מובלע בתוך תחום אלפים שיצא ממנו אין הבלעת תחומים אלו מועלת לומר כיון שנכנס ברשות בתוך תחום שיצא ממנו שיהיה כאלו לא יצא ממנו כלל אלא א"כ יצא ממנו ברשות²⁸ כגון להציל נפשות כמו שיתבאר בס' ת"ה²⁹ והוא הדין אם יצא שלא לדעתו כגון שהוציאוהו נכרים או איזה

ת"ה ס"ו.
ל' ת"ה ס"ק ה.
לו לענין הקיפתו נכרים, ושעם המובא שם מרש"י מב, א.
ל"ה מהלך – הוא גם כן. וראה גם לעיל ס"ה י.
לז ראה מור ושילע ס"ה תמ"א. לעיל ס"ה רמח ס"ו.
לח הנהגות אשכנז פ"ג ס"ו ז. מאור זרוע ח"ב ס"ה קל"ג.
שכ"ה הלכות ס"ה ק"א. מ"א ס"ק ה. ובלעיל ס"ה ת"ה ריש ס"א דמעיל אפילו לא אמר כלום.

סימן ת"ה

- א מושנה נב, ב. מור ושילע ס"א.
- ב מור ושילע שם.
- ג כריעה ח"ב דלעיל ס"ה שצו ס"ב.
- ד כריעה ח"א דלעיל שם.
- ה אב"י ת"ה, א. וראה רש"י שם ד"ה דלבר מצוה.
- ו סעיף א.

כ"ה משמעות רמ"א. מ"א ס"ק ד וסק"ה ס"ק ה. וראה גם לעיל ס"ה שכה ס"א.
כ"ו מ"א ס"ק ב.
כ"ז סעיף ו.
כ"ח ש"ת רשב"ש ס"ה ת"ה. הובא בבבא בת"ה ס"ה ת"ה. מ"א ס"ק ג.
כ"ט אור זרוע ח"ב ס"ה ג. רמ"א.
ל ע"י דרכי חשה ס"ה ת"ה. וע"י גמרא מג, סעי"ב שד"ח בצינור וצ"ע, ראה מ"ב ועינים.
ל"א אור זרוע שם בשם רבינו אפרים, ובס"י קמא. הנהגות אשכנז פ"ד סופ"א א. רמ"א.
ל"ב סעיף א (לענין צורך לנקבו) וסעיף ג (לענין גשמים והגשם).
ל"ג תשובת הרמב"ם סופ"ו ש"ת. מהדרי"ל ה"ל עירובי הצרות (ס"ו). מ"א ס"ק ה. וראה גם דרכי משה.
ל"ד אור זרוע ח"ב ס"ו ו משם רבינו יואל, מהדרכי רמז ת"א. הנהגות אשכנז פ"ד ס"ה א. ד"ח ס"ה ת"ה. וכה"ל לקמן ס"ה